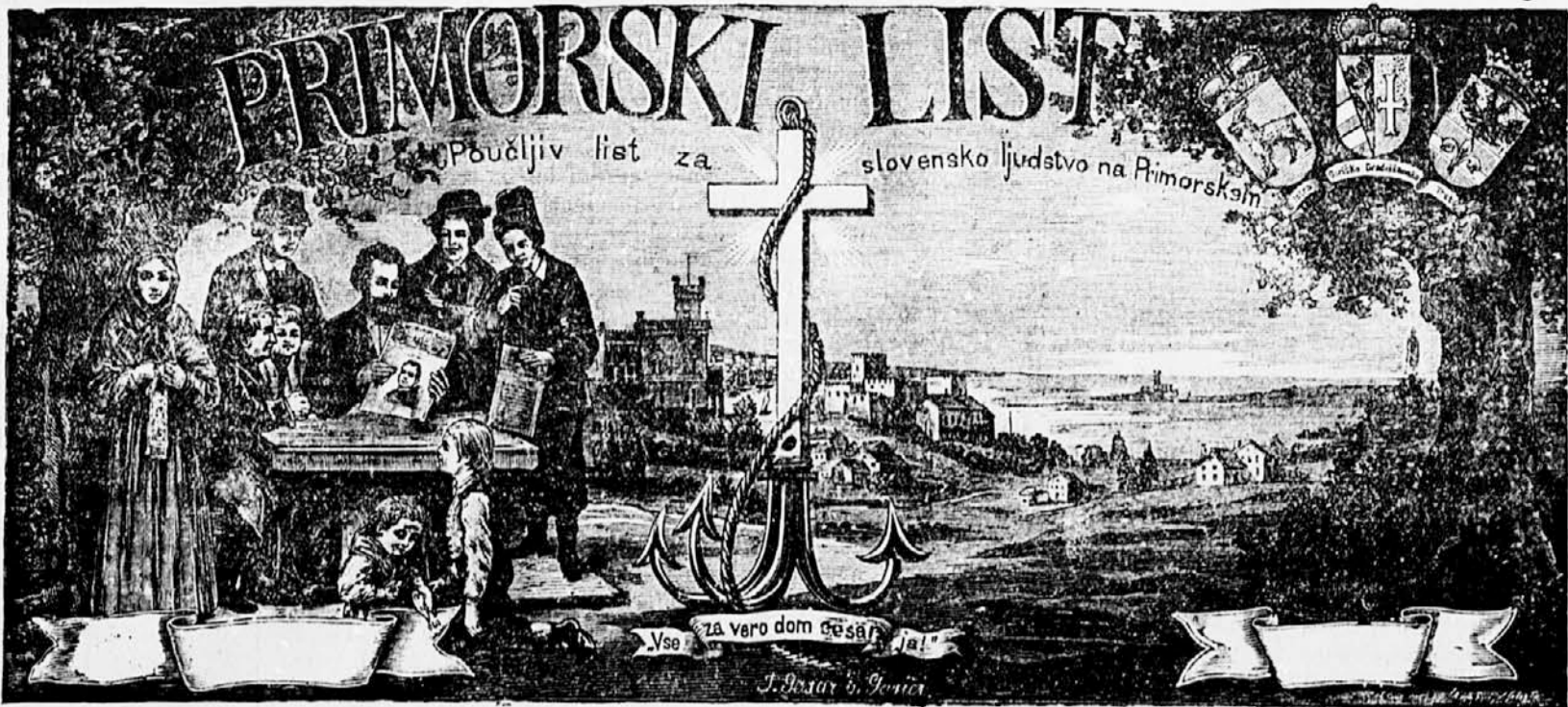

Izhaja vsaki četrtki ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 K.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvošče sv. Hilarija števil. 7.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petit vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin., dvakrat 12 vin., trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

20. februar

1878.—1902.

Sv. Očetu Leonu XIII., vidnemu glavarju sv. katoliške cerkve, namestniku Jezusa Kr. na zemlji, ki je danes stopil v 25. leto svojega vladanja, kliče slovenski narod na Goriškem iz dna svojega srca:

Živio! Živio! Živio!

Socijalno vprašanje

ali:

Odkod izvira siromaščina delavskega ljudstva.

IV.

Zlata žila velikega bogastva.

(Kapitalizem.)

2. Može moji! Našli smo zlato žilo posvetnega bogastva. Zdaj pa še pogledajmo, kako je ta žila napeta v mozeg delavskega ljudstva! Pogledajmo, na katere načine spravljajo bogataši zasluge drugih ljudi v svoje zaklade. Poglavitni so štirje: a) obrestovanje, b) oduševanje, c) sleparsko trgovstvo, d) izkoriščanje delavcev.

a) Obresti so zasluge drugih ljudi. Dobro veste, kaj so obresti ali interesi (fit). Postavne obresti so do ločene na 6%, dovoljene po postavi pa so obresti do 10% v vsakem slučaju. Dobi se dan danes denar tudi po 4—5%, zlasti pri velikih posojilih. — Obresti zrastejo gospodarju same, on jih ne zasluži. V resnici pa ne zrastejo same, ampak je treba, da jih kdo zasluži. Vzemite 100 gld., zaprite je v skrinjo, čakajte do sodnjega dne, obresti vam ne zrastejo niti za en vinar. In vendar, če je posodite sosedu, zrastejo obresti v njegovi skrinji, a ne njemu, siromaku, ampak vam, ki ste mu je posodili. Kako pa zrastejo? Sosed je prislužil z delom in na konec leta prinese vaših 100 gld. in še 6 gld. od svojega zasluga.

Na videz so obresti proti glavnici (kapitalu) majhne, 6 je malo proti 100, toda leto za letom požrejo mnogo in kmalu presežejo glavnico. Ej, Štefan, poglejte, koliko imate v možnjčku? „Malo, gospod“, pravi Štefan in gleda v možnjček. „Ni: ko ena krona“.

S to krono kupijo vaših otrok otroci celo cesarstvo, če je vi in oni za vami denete na obresti.

„Kako to mislite?“ vpraša Štefan. Le poslušajte! 1 krona z obrestmi in z obrestmi od obresti po 3 1/2% zneso v 20 letih 2 kroni in tako se denar podvoji v vsakih dvajsetih letih.

Krona bo torej rasla tako-le:

V letu	bo narasla z obrestmi
1.	1.035 K
20.	2
40.	4
60.	8
80.	16
100.	32
120.	64
140.	128
160.	256
180.	512
200.	1024
220.	2.048
240.	4.096
260.	8.192
280.	16.384
300.	32.768
400.	1.081.276
800.	čez 1.000.000.000.000

Tako se vsakih 100 let dalje pomnoži 32krat, vsakih 400 let več ko 1 milijonkrat.

Naj mi nihče ne ugovarja: V resnici dolgovi ne rastejo tako, ker upniki ne živijo toliko let, da bi čakali tolike glavnice. Nič ne de, če noben upnik sam zase ne ukača tako visoke starosti; na prvega upnika pride drugi. Upniki so kakor večni jud; če tudi niso istega imena in priimka, vlečejo vendar neprastano obresti in s tem zaslužek delavskega ljudstva stoletja in stoletja. — A tudi ni treba, da bi upnik čakal toliko let, na ono grozno glavnico z tridesetimi ničlami, kajti bogati upniki premorejo več ko eno krono, nekateri tudi več ko 1000 milijonov kron. Takim se torej veliko prej nateče ona silna glavnica. — In pa še nekaj. Upnikov je mnogo. Samo naša država (Avstrija-Ogerska) ima zdaj čez 16.000 milijonov kron dolga. Če temu dolgu prištejemo še vse deželne, mestne, občinske in zasebne dolgove v Avstriji, dobimo gotovo čez 50.000 milijonov kron dolga. Ako računimo obresti po 3 1/2%, vdobimo uže v 100 letih 1600.000.000.000 kron. — Obresti od vseh dolgov požrejo vsako leto gotovo čez 2000 milijonov kron. Ako ne bi bilo obrasti, prihranili bi ta denar vsako leto, ali pa bi ga razdelili ljudem, na vsako glavo 500 kron. Ako bi to trajalo le deset let, kake hiše bi si lahko sezidale ubožno ljudstvo, kako bi si pomagalo, če prav bi mu drugih davkov za urade, za šole, za vojaštvo ne odpisali vinarja! O nesrečne obresti!

b) Drugi vir bogastva je oduševanje. Oduševanje imenujemo čez navadne, visoke obresti in pa sleparske obresti.

Ljudstvo ima za oduševanje obresti, ki presegajo 6%, po postavi pa so obresti oduševske, ako presegajo 10%. — To oduševanje se rado skriva in zategadel ga ni lahko preračunati. Gotovo je pa, da je takih posojil silno mnogo, katera kakor pijavke pijo mozeg ubogemu ljudstvu. — Bolj očitno je sleparsko obrestovanje pri državnih posojilih, pri zavarovalnicah in pri podjetjih.

Obrestovanje pri državnih posojilih. Kakor pride posamezen človek v zadrego, tako pride tudi država v zadrego za denar. N. pr. Če država vojsko napove, ali če vojsko izgubi, ali če zadene ljudstva kaka druga velika nesreča (kuga ali potres), potrebuje država denarja na posodo. Vlada bi se obrnila do ljudstva za posojilo, ali ljudstvo nima denarja, in če ga ima, ne zupa. Denarja pa je hitro treba, ker sila ne čaka. Tedaj se vlada obrne do bogatašev in velikašev. Ti uže vedo, kaj imajo storiti. Ko pride minister prosit, držijo žepe zapete in ne marajo dati, toda s prošnjo se dajo omečiti. Prav visokih obresti nočejo, ker nočejo zasluži za oduševanje. Zadovoljni so s 4—6%, ali vsega denarja ne izplačajo. Minister jim mora nekoliko popustiti: 5—10—20%. Minister podpiše, da je država dolžna bogatašu 100 gld., v resnici je pa bogataš izplačal le 95—90—80 gld. Če je sila velika, mora država popustiti še več. Ko so nedavno od tega nesrečni Španci izgubili vojsko v Ameriki in na Filipinih so bili v silni denarni zadregi. Ministri so povsod iskali denarja, a ga niso mogli dobiti. Ponujali so 100 za 80, potem za 70 in na zadnje so prišli na 34, t. j. bogataši so vplačali 34, a Španci so jim podpisali 100 z obrestmi po 4%, kar je pomenilo obresti po 120% in od glavnice izgube pri glavnici 66%.

S tem pa še ni bilo konec komedije. Komaj so bogataši dobili v roke one papirje — pokupljene po 34 — začeli so po svojih časopisih tolažiti Špance in druge ljudi: „Saj ni tako slabo na Špankem, kakor bi kdo mislil. Kdor je posodil, je gotov svojega denarja. Španski papirji so zdaj zanesljivi, in ljudje je bodo radi kupovali.“ Komaj so to mnenje razširili med ljudi, začeli so ljudje kupovati papirje. Vsak se je mislil: „To je zelo dober kup, za 34 dobiti 100“. A kaj se je zgodilo? Cena onih papirjev je naenkrat poskočila, za 34 ni bilo več nobenega, kdor je hotel kupiti, je moral plačati 17. Tako so bogataši v kratkem času „prislužili“ lepo bogastvo brez dela! Tako delajo bogataši več ali manj z vsemi papirji, na katerih so zapisani državni, deželni in občinski dolgovi.

Včasih gre ta igra tudi narobe. Po vseh časopisih razdajo glas: ti in ti papirji niso zanesljivi, kdor jih ima, bo vse izgubil. Ljudje, ki so o svojem času papirje kupili za drag denar, se prestrašijo in hitijo prodajati papirje. Ali kdo naj je pokupi? Kdor ima denar, bogataši. Ti se pa delajo, da ne marajo, ker so papirji nezanesljivi. V strahu, da ne bi vsega izgubili, ponujajo zbegani ljudje one papirje za polovico in tudi še za menj. Nazadnje se bogataši omečijo in pokupijo papirje za malo svoto. Komaj so papirje pospravili, oznanjajo vsemu svetu, da so se ljudje vznemirjali brez potrebe, ker so oni papirji prav zanesljivi in veljajo kakor od začetka.

V enem mesecu so si bogataši „zaslužili“ milijone, katere je izgubilo ljudstvo. (Dalje pride.)

Štrajk v Trstu.

V Trstu je vprizorilo 700 „Lloydovih“ kurjačev stavko, ker jim ni hotelo „Lloydovo“ vodstvo olajšati straže na parobrodih.

„Lloydovo“ vodstvo pa se ni hotelo nikakor udati zahtevam kurjačev, marveč je raje iz vseh krajev sveta poklicalo kurjačev v Trst, ki bi nadomeščali stavkujoče domače kurjače. Družba je naročila italijanske, grške, turške in celo indijske kurjače, da bi le zahteva domačih kurjačev ne obveljala. To pa je vzbudilo med drugimi delavci v Trstu tako nezadovoljnost, da je začelo v četrtki opoldne vse od kraja štrajkati.

Štrajkati so začeli vsi delavci v Lloydovem arsenalu, v „Stabilimento technico“, delavci v prosti luki, vsi tiskarji in delavci južne železnice. Zbirali so se začeli delavci v velikanskih trumah pred vsakim večjim podjetjem ter tako siliti druge delavce k stavki. Policija jih je sicer z enega mesta razgnala ali koj so se začeli zbirati na drugem mestu pred kakim drugim podjetjem ter razgrajati in policija je morala po večjih krajih z golimi sabljami nastopati proti njim; pa ne samo policija, tudi vojaki so morali iz vojašnice.

V petek dne 14. t. m. so delavci priredili svoj shod v jako prostornem gledališču „Politeama Rosetti“. Govorili so razni govorniki ter spodbujali delavce k vstrajanju v stavki. Po dokončanem shodu, katerega se je udeležila velikanska množica ljudstva, razkropila se je ta množica v večih gračah po mestu. Razgrajala je povsod, pobijala okna, tulila in kričala, da je bilo strah in groza. Policija je na večjih krajih z velikanskim naporom in z golimi sabljami razganjala razdivjano množico, a množica je napadala policijo, ter ranila marsikatero policajca. Pri rudečem mostu vrgla je celo jednega policajca v morje. Policiji na pomoč je prihitelo vojaštvo, ter zasedlo posebno glavne trge ter uhode v glavne ulice. Da so se vsled tega vrvenja zaprle vse prodajalnice, gostilne in kavarne, nam ni potreba posebno omenjati. Rekli smo, da je vojaštvo zasedlo glavne trge ter uhode v glavne ulice. Tako je bil postavljen jeden oddelek vojaštva blizu hotela „Delorm“, kar prihruje proti temu mestu jedna mnogoštevilna gruča razsajajočih. Ko se jej postavijo vojaki v bran, ter so hoteli razsajajoče razgnati, začeli so razsajalci vojake obmetavati s palicami, s kamenjem, z železjem in z drugimi enakimi rečmi. Tako je priletel jeden kos opeke v glavo zapovedujočemu nadporočniku Köppl-ju, ter mu odbil čepico z glave. Isto tako leteli so drugi predmeti v ostale vojake. Vojaki so na to vstrelili, na kar je nastalo med množico strašansko upitje in javkanje. Vsa prestrašena množica zbežala je na vse strani, na licu mesta pa so ostali štirje mrtvi in več ranjenih.

Deževalo je celi dan. Vodstvo stavkujočih odredilo je, da naj se stankanja vzdrižjo oni delavci v mestni plinarni, ki so neobhodno potrebni, da oskrbijo mestno razsvitljavo. Prišla je noč, a do osme ure bilo je po mestu vse temno. Ko so pa začeli vžigalci svetilk opravljeni svoj posel, zabranjevali so jim razsajalci to delo. Pobijali so svetilke, odkopovali plinove cevi, razbijali so okna na desno in levo, da je bilo strah in groza. Gorele so le nekatere svetilke. Mirneje prebivalstvo zaprlo se je seveda v svoja stanovanja, in po mestu je bilo videti le

vojake, redarje in pa razgrajajoče. Aretiranih je bilo od četrtka pa do petka zvečer 67 oseb. Razne aretirance je razdivjano množica policiji iztrgala iz rok. Na nekem kraju so pahnilo baje dva policaja v morje, ki sta se pa rešila.

* * *

V soboto dne 15. t. m. se je vojaška posadka pomnožila. Dva bataljona vojakov prispela sta iz Gorice, dva bataljona iz Ljubljane, več kompanij iz Pulja in eden eskadron huzarjev iz Beljaka. Ko so dospeli vojaki iz Gorice, vsprejela jih je na tisoče broječa množica, zbrana na trgu „della Stazione“ s krikom in žvižgom. Vojaštvo je zasedlo vse glavne trge ter bilo razpostavljeno okolo vseh javnih poslopij. Prišlo je med vojaštvom in med razsajalci do več spopadov. Vojaki vstrelili so večkrat, ali v zrak.

* * *

V soboto hodili so po mestu razsajalci ter zahtevali da se razobesijo po vseh hišah črne zastave. Ako se to ni zgodilo, metali so začeli kamenje, katerega so imeli polne žepce. V starem mestu bile so razobešene zastave, a policija jih je hotela odstraniti, redarji, ki so hoteli izvršiti ta ukaz, so bili napadeni s kamenjem in so se morali umakniti. Na to je prišlo tije pol stotnije vojakov, pa tudi na te je začelo leteti kamenje. — Rasajalci so šli celo na strehe, začeli so podirati dimnike ter metati opeko na ulice. Vojaki so tu dvakrat ustrelili, a merili so visoko. Pri vsem tem je bilo nekaj oseb ranjenih, med njimi jedna gospodična, ki je gledala iz okna.

* * *

V soboto zvečer je pri ribjem trgu nekdo iz revolverja dvakrat ustrelil na redarja, imenom Jakopa Mikluša in ga tako močno ranil, da je nesrečnež izdahnil svojo dušo med potjo, ko so ga hoteli prenesti v bolnišnico. Policijski oficijal znani Tiltz je baje nevarno ranjen. Ranjen je tudi neki poštni uradnik pri poštnem oddelku v poslopiju stare borze. Ravno se je odpravljal, da izide iz urada, ko prileti kroglja skozi okno in rani odhajajočega uradnika.

Da so imeli uzmovci in taki ljudje, ki imajo jako čudne pojme o mojem in tvojem, lepe ure, razume se samo ob sebi. Posebno so občutili to mali trgovci v starem mestu. Prihrula je namreč tako druhal v marsikatero prodajalnico jestvin, si nabasala tam polne žepce onega, kar ji je bolj ugajalo ter odšla meni nič tebi nič.

* * *

Razsodišče, v katero so izvolili strajkujoči delavci svoje zaupnike a Loyd svoje, je v soboto ob 5. uri popoldne razglasilo za naznanili, ki so se nabila po voglih mestnih ulic svojo razsodbo, vsled katere so bile vsprejete zahteve kurjačev, to je nagrada izvanrednega dela, skrajšanje delavnika in uredba ponočne straže na parnikih zasidranih v tržaški luki. Stavka torej, ki pa ni bila prav za prav stavka, ampak reklo bi se lahko, prava pravcata revolucija, je končana, a posledice, grozne posledice teh nemirov občutilo bode tržaško mesto in njega prebivalci še dolgo, dolgo časa. Posebno bode s črnimi besedami zapisan dan 14. februarja t. l. v zgodovini tržaških mestnih dogodkov. Ta dan je namreč dospela človeška strast do svojega viška. Ta strast se ni hotela in se ni dala prej vkrotiti, dokler ni prišlo do prelivanja človeške krvi.

* * *

Kakor smo rekli, trpele so največ plinove svetilke in pa šipe po oknih raznih poslopij. Po raznih delih mesta leže plinove svetilke izruvane po tleh. Tam kjer so pa iste bile na kandelabrih, podrlji so na tla poleg svetilk tudi kandelabre. Najhujše so razsajali ljudje na trgu sv. Katarine in pa pri novem sv. Antonu. Tu so celo stebri poškodovani. Na stregah je zapaziti mnogo lukenj, katere so provzročile krogle iz pušk, ko so vojaki streljali v zrak.

* * *

Ubiti so bili, kolikor je do sedaj znano, sledeči in sicer ustreljeni: Ivančič Anton, star 40 let, težak; Bonne Franc, star 23 let, krojač; Platzer Jožef, star 42 let, nepoznan; Anton Lavrenčič, star 35 let, delavec; Mayer-Grego, star 20 let, litograf. France Glivar, star 27 let, mizar in Ivan Klančič, star 17 let, kovač, bila sta prebodena z bajonetom. — V soboto so bile ustreljene tri osebe.

Ubite žrtve teh izgrediv so pokopali v noči od sobote na nedeljo. Socijalisti in z njimi vred tržaški magistratovec so hoteli, da se žrtve pogrebejo na veličasten način, kar bi dalo gotovo povod zopetnim velikanskim demonstracijam in najbrže tudi izgredivom. Sploh se je tržaški magistrat jako čudno vedel v celi tej zadevi in se ne ve, kam da je prav za prav pes tace molil.

* * *

Izjemno stanje v Trstu. — Ministerski svet je izdal s cesarjevim privoljenjem 15. t. m. naredbo skupnega ministerstva, s katero se razglasa za mesto Trst in njegovo okolico izjemno stanje. V smislu postave z dne 5. maja 1869 (drž. zak. št. 66) stopijo s to naredbo, dokler ostane ista v veljavi, iz veljave členi § 12, 13 temeljnega zakona o splošnih državljskih pravicah z dne 11. decembra 1867 (drž. zak. št. 142) v tržaškem mestu in v njegovi okolici. Vsled te naredbe stopijo pa v veljavo sledeče določbe zakona 5. maja 1869 (drž. zak. št. 66) in sicer: I. § 3. lit. c. II. § 6. lit. a. e. b. III. § 7. lit. a. e. b. in pa glede kaznjivosti onih, ki se protivijo proti določbam zgoraj omenjenih paragrafov, določbe paragrafa 9. postave 9. maja 1869 (drž. zak. št. 66.)

* * *

Preki ali nagli sod (Standardrecht). — V nedeljo zjutraj je tržaško namestništvo razglasilo sledeče: „Z ozirom na upore in na silne napade, ki so se zadnje dni izvršili proti javni moči in z ozirom na to, da je potreba za udušitev istih poslužiti se izvanrednih pripomočkov, spoznam v dogovoru s predsednikom c. kr. sodnega dvora druge instance in s c. kr. višjim državnim pravnikom za potrebno razglasiti za mesto Trst in njegovo okolico v smislu § 429. k. p. r. uvedbo prekega ali naglega sode glede zločina upora v smislu § 73 kaz. zak. S tem razglasom je združen ukaz, da se mora vsakdo vzdrževati vsakojakega hujskanja k upor, vsakega zapeljevanja drugih k temu ter udeležbe pri istem na koji si bodi način ter da se mora vsakdo podvreči vsem naredbam, ki imajo namen zabraniti tak zločin. Vsakdo pa, ki bi po razglasitvi takih naredb zakrivil ta zločin, bode naglo sojen, ter kaznovan s smrtjo. Odredba nahajajoča se v tem razglasu stopi koj v veljavo.

C. kr. namestnik Goëss l. r.

Odredba skupnega ministerstva glede izjemnega stanja in pa namestnikov razglas glede prekega ali naglega sode, naznanila sta se občinstvu na sledeči način: „Jedna stotnija vojakov, pred katero je stopal jeden policijski uradnik in nekaj družih redarjev, a kateri sta sledila po dva ali več orožnikov, obhodila je mesto in se ustavila na glavnih trgih, na vhodih in izhodih glavnih ulic. Tu so začeli trobentači in bobnarji klicati skupaj ljudstvo. Ko se je pa zbralo več ljudstva, je zgoraj omenjeni policijski uradnik prečital ministersko naredbo in namestnikov razglas, potem pa zavkazal množici, da se razide. Ko se je to zgodilo na večih krajih mesta, začeli so po mestu patrolirati oddelki vojaštva, redarji in orožniki.

* * *

Najvišja instanca pri postopanju po naglem sodu je deželno sodišče. Sodni dvor je v takem slučaju sestavljen iz štirih sodnikov. Ako kdo zagreši kako dejanje navedeno v § 73 kaz. zak. to je, ako hujska ter zapeljuje k upor proti naredbam javnih oblasti, ki so zato postavljene, da vzdržujejo javni red in mir, postopa se proti njemu potom naglega sode. Do obsodbe mora priti najdalje v treh dneh. Ako spozna zgoraj omenjeni sodni dvor soglasno koga krivim zločina zapopadenega v § 73 kaz. zak. obsodi se isti na smrt. Proti taki obsodbi ni več pritožbe, tudi prošnje za pomiloščenje ne ovirajo izvršitve obsodbe.

* * *

V tržaški luki so zasidrane tri vojne ladije.

* * *

V pondeljek je dospel z Dunaja v Trst rabelj z dvema pomočnikoma.

* * *

Vojaške čete, ki so bile v pondeljek zjutraj zasele Lloydov arsenal ter popoldne nekatero točko po mestu, so se okoli 5. ure popoldne povrnilo v vojašnico, ker je bilo vse mirno. V torek so

bili vojaki na straži le pri glavnih javnih uradih, na obeh železniških postajah, v Lloydovi palači ter v svobodni luki. — Včeraj je bil v Trstu popoln mir.

* * *

Laški kralj je imel v torek s svojimi ministri daljši pogovor o tržaških dogodkih. Po vsej Italiji se pripravljajo velike strankarske izjave proti Avstriji. Laški časopisi prinašajo razburljiva poročila o Trstu! Vse to je v zvezi s tržaškimi izgredivi.

* * *

Namestnik grof Goëss je bil poklican brzojavno na Dunaj ter je odpotoval že v nedeljo.

Govori se, da se bodo pri Lloydov izvršile v predsedništvu in ravnateljstvu razne premembe.

* * *

Naša sodba. — Pri našem „Loydu“ v Trstu je mnogo nerednosti, katere je treba odpraviti. Velika krivica je n. pr. da vlečejo visoke plače nekateri oblastni gospodje, ki o vsej stvari nič ne razumejo in ki tudi nič ne delajo. Ta zistem so liberalci uvedli pri vseh večjih gospodarskih podjetjih n. pr. pri železnicah, ali je vendar krivičen.

Jasno je, da so se delavcem pridružili nepošteni in izdajski pomočniki. Ti so krivi nesreč ob ti priliki. Ti pomočniki so bili 1. potepuhi, ki so prišli iz svojih brlogov vpti, razsajati in krasti; 2. laški irredentovci, ki so se razveselili priložnosti, da so smeli dati odduška svoji jezi in zagrizenosti proti cesarju, proti c. kr. vojaštvu in proti Slovincem. Brez teh razgrajčev bi bila cela delavska stavka ostala mirna ali vsaj ne nasilna. Od zdaj naprej morajo delavci in delavska društva paziti, da se teh nepoklicanih in nepoštenih pomočnikov otresejo.

Potepuhi in irredentovci bi si ne bili nikoli dovolili toliko grozovitosti, ako bi ne bili vže davno temu navajeni. V Trstu so bile v tem oziru čudne reči. Ob vsaki priliki je tržaško pobalinstvo poljubno razgrajalo. Nihče ni bil več varen: ne kat. Italijani, ne Slovenci, ne škof z duhovniki, ne c. kr. vojaštvo. Pobalinstvo je zapovedovalo. Italijanska liberalna večina v tržaškem starešinstvu je to pobalinstvo podpirala in spodbujala, vladni politiki pa niso stvar razumeli. . . .

Priznati moramo sicer, da je c. kr. vlada zdaj res odločno nastopila, vendar ne moremo imeti vanjo zaupanja, da bo res storila svojo dolžnost nasproti irredenti in nasproti njenim varuhom, dokler ne bomo videli korenitih sprememb v vladnih krogih.

Dopolnilne volitve za dež. zbor.

Kedaj bodo volitve.

C. kr. namestništvo v Trstu razpisuje dopolnilne volitve v deželni zbor goriški in sicer v kmečkih občinah polit. okraja Tolminskega, Sežanskega in Gradšćanskega na dan 20. marca t. l.; za izvolitve jednega poslanca v furlanskem veleposestvu pa na dan 22. marca t. l.

Naznanjamo slovenskim rojakom na Tominskem in na Krasu, da je vlada ukazala, da se morajo voliti novi volilni moške. Prvotne volitve po občinah začnejo že drugi teden. Vsakdo lahko vidi, da je treba nemudoma na d. lo! Treba bo novih trudov, nove požrtvovalnosti. Ne strašimo se!

V volilno vojsko!

Udarec, ki nas je zadel z razveljavitvijo izvolitve g. Ernesta Klavžarja, naj nas ne tare, kajti to ni v volilnih borbah nič nenavadnega. Bodi nam ena izkušnja več! Naš boj ni za osebe, ampak za najsvetejše krščanske ideale, za krščansko organizacijo in za obstoj in moč cele katoliško-narodne stranke na Goriškem. Ne zabimo, kaj sta delala z nami „Soča“ in „Primorec“, kako sta sramotila in v blato teptala č. duhovščino očitajoč ji sleparstvo, zlorabo vere in altarja, kako se je voditelj „napredne“ stranke dr. Tuma drznil celo v deželnem zboru neresnico govoriti o č. duhovščini, da je ljudem pretiela z večnim pogubljenjem, ako Klavžarja ne volijo! Rojaki! Zdaj je čas, da jim z dejanjem odgovorimo.

Politične in cerkvene vesti.

Avstrijski državni zbor. — V poslanski zbornici dunajski je ministerski predsednik odgovoril 13. t. m. na interpelacijo poslanca dr. Luegerja v zadevi snovanja volilnih fondov nemško-liberalne stranke na Dunaju. Dr. Koerber je izjavil, da oklie liberalne stranke ne daje nikakega povoda za uvedbo uradnih preiskav. Govornik nima najmanjšega povoda, da bi o sebam, „ki v najširših krogih prebivalstva uživajo popolno zaupanje“, prepovedal zakonito porabo nabranih sredstev. Gross je protestiral ob živahnih ugovorih krščanskih socijalcev proti osebnemu sumničanju v Luegerjevi interpelaciji. Dr. Lueger je izjavil, da vzdržuje vse trditve in jih hoče dokazati. Nemški liberalci so burno nastopili. Zbornica je nato s 123 proti 91 glasovom vsprejela predlog poslanca Voglerja, naj se v prihodnji seji otvori razprava o odgovoru. — Zbornica je potem pričela nadrobno razpravo o zakonu glede vojaških novincev, ki je bil sprejet.

Seja državnega zbora 14. t. m. — Zbornica je razpravljala o odgovoru minist. predsednika dr. Koerberja na interpelacijo dr. Luegerja. Krščanski socijalec Steiner je silno napadal liberalno stranko. Govoril je tudi župan dr. Lueger, kateremu so na koncu čestitali.

V soboto 15. t. m. je zbornica razpravljala o bosenskih železnicah. Govorila sta posl. Perić in Borčić, odgovorila jima je železniški minister Wittek. Razprava o tej zadevi se je pretrgala in se bode nadaljevala v današnji seji, v kateri pride na dnevni red tudi drugo čitanje državnega proračuna. Dogodki v Trstu so pretrgali sobotno sejo dvakrat ter potisnili v ozadje vse drugo. Posl. Mazurana je interpeliral predsednika, ali se bo Koerberju izljubilo pojasniti dogodke v Trstu. Nato se je takoj oglasil Koerber ter dejal, da se je primerila sicer katastrofa, a da je streljanje vojaštva docela razumljivo in opravičeno. Devet oseb je mrtvih. Ob polu 3. se je seja pretrgala, ker sta stavila poslanca Basevi in Pernerstofer nujne predloge radi dogodkov v Trstu. Prvi je govoril kratko, drugi obširneje in jako ostro. Oba sta konstatirala, da se je streljalo na neoborožene ljudi ter da so bili ubiti nedolžni gledalci. Pernerstofer je dejal, da je dobil od dr. Ellenbogen v Trstu poročilo, da se bo posredovanju posrečilo doseči mir vsaj do srede. Koerber je odgovoril pomirljivo in obljubil najstrožjo preiskavo.

Seja državnega zbora 18. t. m. — Ministerski predsednik dr. Koerber je na podlagi uradnih pojasnil opisal tržaške dogodke. Rekel je, da so izgredivi bili revolucionjskega izvora, da so krvavih izgredivov krivi ljudje, ki ne priznavajo nobene državne oblasti. Očividno je, da se je imel pri teh izgredivih protiavtstrijski namen.

Zbornica je nato sklenila, naj se takoj prične s prvim branjem vladne predloge o odredbi izjemnega stanja za Trst. Poslanci so dobili prepričanje, da krvavih izgredivov v Trstu ni krivo delavstvo, ampak irredenta.

Sv. stolica o krščansko-socijalnem gibanju v Italiji. — Kardinal Rampolla je izdal v imenu papeževem navod glede krščansko-demokratskega gibanja v Italiji. Glavne točke tega navoda so:

1. Društva, ki so se v Italiji osnovala pod imenom „krščanska demokracija“, naj se v vsaki škofiji podredijo onemu odboru, ki je določen za prirejanje katoliških shodov. Na ta način dobe škofje nadzorstvo nad temi društvi.
2. Krščansko-demokratska organizacija je delovanje v prid ljudstvu na temelju prirodnega prava in evangelijskih nauk. Ona nima političnega namena, da bi n. pr. izpremenila kako državno obliko.
3. Dasi je hvalevredno, da se katoličani udeležujejo občinskih volitev, vendar se ne smejo v Italiji udeleževati volitev za državno zbornico, ker je papež ne priznava kot zakonito ustanovo.
4. Nujna dolžnost bodi za vse katoliške časnikarje, da ljudstvu vedno pojasnjujejo, kako neznosno je stanje svete stolice, odkar so ji vzeli svetlo oblast.
5. Dolžnost časnikarjev je, da služajo zapovedi in navodila papeževa in svojih škofov v vseh stvareh, ki se tičejo vere in delovanja sv. cerkve v družbi. V krščansko-demokratskih programih, posvetovanjih in listih se morejo obravnavati vsa vprašanja, ki merijo na

zmago pravičnosti in na izvrševanje ljudske koristi in ki so pravi predmet krščanske demokracije. Krščansko-demokraciji listi smejo tudi izrekat svojo sodbo o političnih dogodkih in o njih poročati, a pri tem ne morejo govoriti v imenu cerkve. V nebitvenih rečeh naj svojega mnenja drugim ne vsiljujejo.

6. Javna predavanja o krščanski demokraciji naj imajo le možje, ki jih skofljestvo za to priznava sposobno. Tudi glede javnih razprav s socialnimi demokrati se priporoča, da naj se vanje spuščajo samo možje, ki so zmožni resnico privedi do zmage.

Novice.

Slovensko katoliško delavsko društvo bo imelo redni občni zbor v nedeljo dne 23. 1. m. v gostilni g. Gorjanca ob 3^{1/2} pop.

Širite „Primorski List“! — Današnji številki „Primorskega Lista“ smo dodali prilogo. Upamo, da je bodo cenjeni naročniki in čitatelji veseli. Ob tej priliki prosimo prijatelje in somišljenike, naj list pridno širijo med ljudstvo. V nobeni družini bi ne smel manjkati! Če se število naročnikov v prvi polovici tekočega leta zdatno pomnoži, bomo v drugi polovici obliko lista zvečali, kar je splošna želja.

Važno za vzdrževanje lista je, da gg. naročniki redno plačujejo. V tem oziru se moramo vsi poboljšati. Naročnino je najbolje poslati naravnost na upravo „Primorskega Lista“.

Potovanje v Rim. Dopis z dežele. — Letos praznuje sv. Oče Leon XIII. petindvajsetletnico, odkar je zasedel stol sv. Petra, ter vlada kot namestnik J. Kr. svete cerkve. Svojo sinovsko ljubezen do sv. Očeta pokazali bodo letos katoličani na razne in slovesne načine — med drugimi tudi, da bodo romali v Rim ter da se bodo v večnem mestu poklonili sv. Očetu. Tudi iz naše goriške nadškofije se pripravljajo poseben romarski vlak v večno mesto kakor pred dvema letoma. Ako se oglasi 450 romarjev, naročili bomo poseben vlak. V Rim bomo romali skupno ter se vstavili v imenitnih svetliških v Loretu in Asisi-ju; v Rimu se bomo mudili štiri dni, da opravimo svoje pobožnosti in si ogledamo razne znamenitosti — nazaj grede pa potuje lahko vsak posebej ter se vstavi kjer hoče. — Železnica je znižala svoje cene od Vidma za 70%. — V Rimu bode vse preskrbljeno za prenočišča in hrano po nizki ceni. — Kdor se želi udeležiti romanja, nazrani naj svoj pristop do 15. marčija t. l. veleč. g. Jos. Ličanu, knez-nadškofijskemu kaplanu v Gorici ter naj plača eno krono pristopnine za pokritje stroškov.

Veleč. gg. dušne pastirje prosimo, da naj oznanijo svojim vernikom romanje.

Vsi romarji, ki so se udeležili pred dvema letoma v sv. letu romanja v Rim, prinesli so s seboj najboljše spomine ter si želé zopet v večno mesto.

Slovenski goriške nadškofije! Oglasite se v obilnem številu!

Udom družbe sv. Mohorja. — Opozarjamo vse častite ude naše dične družbe sv. Mohorja, da se čas za pobiranje udnine bliža h koncu (do 5. marčija). Lansko leto se je število Mohorjanov zmanjšalo, potrudimo se vsi, da se letos zopet pomnoži.

V Gorici se udnina sprejme v sakristiji stolne cerkve!

Imenovanja. — Finančni minister je imenoval za davčne višje nadzornike davčne nadzornike gg. Josipa Terpina, Hilarija Vodopivca in Antona Soldatiča.

Smrtna kosa. — V nedeljo 16. t. m. je po kratki a mučni bolezni izdahljal svojo blago dušo, gosp. Filip Jakop Komavli nadučitelj v Št. Ferjanu v 51. letu svoje dobe, zapustivši žalujočo udovo gospo Amalijo Komavli roj. Mozetič in sedmero otrok. Pokojnik je bil v vsakem pogledu uzoren učitelj spoštovan od vseh, ki so ga poznali in ob njem tudi jako skrben oče svoji družini. Pogreb je bil v torek ob 10 uri predpoludne. Naj počiva v miru.

Za „Alojzijevišče“: Preč. g. Jan. Košir 15 K, preč. g. Jož. Pavletič 5 K, preč. g. Fr. Franké 5 K (po neljubi pomoti zakasnelo), zložili razni dobrotniki 60 K za svečnike, g. Lovr. Živic, kamnosek v Skopem, podaril lepo izdelan kamen za ljak, g. Fr. Pirjevec nabral pri izvolitvi novega župana v Vrtočinu 6 K 68 v.

Poslanec Štrekelj odložil svoj mandat? — Tržaškemu listu „Trieste“ se poroča, da odloži tudi poslanec Štrekelj svoj deželnozborni mandat; to pa zaradi tega, ker ga njegove dolžnosti kot agrarnega nadzornika v Dalmaciji zavirajo, da bi zamogel v polni meri vršiti svoje poslanske dolžnosti.

Pustna novica. — „Soča“ nam je prinesla „na god vseh norcev“ iz „narodno-naprednega“ tabora ta-le pustni komuniké: „Izvrševalni odbor „narodno-napredne“ stranke je A. Gabrščeku soglasno poveril vodstvo vseh političnih poslov v smislu programa „narodno-napredne“ stranke brez slehernega navodila, prepustivši mu povsem proste roke“.

Mi ne vemo, ako so se o tem veličnem političnem dogodku že obvestile potom cirkularnih not vse evropske vevlasti; o tem nas pač pouči prihodnost. Radovedni smo pa in tega se nam pač ne more zameriti, — kaj pa dr. Tuma? Da bi ta mož na tako čuden način izginil s pozorišča, se nam zdi skoro neverjetno.

Pa še nekaj. „Goriška ljudska posojilnica“ je, kakor znano, denarni zavod „narodno-napredne“ stranke in ima z „narodno-napredno“ politiko mnogo, mnogo skupnega. Ali prevzame tudi v tem zavodu A. Gabršček — komando? ...

Nova kost. — „Napredna“ stranka vrže od časa do časa kako kost med ljudstvo, da jo gloda. Najprej so naprednjaki ustanovili „trgovsko in obrtno društvo“, po katerem ni več sluha in duha; potem so ustanovili „sklad za udove in sirote ubogih obrtnikov in trgovcev“, kar je tudi že vse pozabljeno; potem so ustanovili „pevsko in glasbeno društvo“, katerega delovanje je še dobro znano; zdaj pa so ustanovili „narodni sklad“.

Kolikor se nam dozdeva je „narodni sklad“ naperjen proti „Šolskemu Domu“, za katerega se nabira po celi deželi. „Šolski Dom“ je zdaj v Gorici najnujnejša potreba. Združimo se torej v tej stvari in ne podirajmo, kar smo si s trudom sezidali. Prosimo dr. Treo-ta, naj te naše blagohotne besede uvažuje. L—d—n.

O „žegnani bisagi“. — Izv. dop. s Tolminskega. Slučajno sem naletel na „Primorca“ z dne 7. febr. t. l. v dopisu „z Vipavskega“, ki odgovarja „Pr. L.“ zaradi pokojnine g. Stepančić-u ki je služboval 40 let in prejel samo 400 gl. Torej duhovnik, ki je moral prav toliko časa študirati, kakor vsak sodnik, ali pa e. k. okr. glavar, dobi po 40 letih 400 gl. pokojnine, dočim vsak orožnik po 12 letih službe dobi več. In vendar „Primorec“ je tak predrzen, da piše: „O sebi pove seveda, kar sam hoče; tega pa noče povedati, koliko sitnostij in plače ima kak sluga prej nego pride do službe. Tudi ugodnosti, katere uživa v službi kot duhovnik, ne spravi na dan, ker se boji povedati kmetu, kako lahko gredo njegovi zaslužki v žegnano bisago. Ko bi ne bilo res, da duhovniki uživajo mnogo ugodnostij tako, želeli bi biti plačani iz državne blagajne, katera bi jih tako plačala, kakor svoje uradnike. Da bi nunčki le s prstom mignili, to bi se gotovo zgodilo; saj dobro vidimo, kako bi vladni stroj potegnil za seboj motor... a to jim nikakor ne diši. Kar nese, pa nese!“ —

Po mojem mnenju se je „Primorec“ udaril sam sebe po zobeh. Še pred leti se spominjamo, da je „Soča“ krepko zagovarjala cerkveno samoupravo (avtonomijo); duhovniki, sploh cerkev naj sama svoje notranje zadeve upravlja, ne da bi država svoj nos vtikala v to. Gospodje pri „Soči“ naj vedo, da čegar kruh jem, tega pesem pojem“. Ako bo država vse cerkvene zadeve imela v rokah, tedaj bi tudi od duhovnikov to zahtevala, kar od uradnikov. Kako morajo postopati uradniki n. pr. pri volitvah, je gospodom pri „Soči“ prav dobro znano. Po „Sočinem“ mnenju naj bi tudi duhovniki bili odvisni od države in od zgoraj se pustili vplivati pri volitvah. Ne vem, ali bi to pri skrajno neugodnih razmerah na Slovenskem kaj koristilo v obče slovenski stvari. Kakor zdaj stoji politične razmere v naši državi, posebno s pogledom na žalostni položaj na Slovenskem, nikakor ne bi smeli časopisi, ki se štejejo med „narodne liste“ oklepati uplívnega stanu v jarem odvisnosti od nemškega uradništva. Ako to delajo nemški listi, je pač vse drugo, ker Nemci so pač gospodarji v državi. To govorim, da se prav razumemo, iz obče slovenskega stališča.

Ako pa vzamemo duhovnika samega in motrimo njegovo gnotno stran iz čisto privatnega stališča, tedaj moramo popolnoma pritrđiti mnenju, da bi bilo najbolje, ako bi duhovniki bili plačani iz državne blagajne. G. Gabršček naj bo prepričan, da nihče ne bo bolj vesel, kakor duhovniki sami. Kako nečastno, nedostojno je za izobraženega moža, kakor je duhovnik, hoditi po hišah in beračiti. Po nekaterih duhovnijah mora duhovnik beračiti po bajah in po več dni kolovratiti, da pride do primerne plačila. Nič drugega ne privoščim g. Gabrščeku, kakor da bi le enkrat poskusil n. pr. kot cerkljanski kapelan, hoditi z brenci okoli po hišah in to nič manj kot osem dni. Zjutraj bi moral vstati ob 3 urah ter teče iti k podružnici, tam maševali in potem še le od 2—3 popoldne priti domov. Presneta kapa, nikdar bi se več ne upal pisati o „žegnani bisagi“ ki ni nikoli sita.

Ker se je pa „Primorec“ dotaknil tega vprašanja, zato pa ne bo škode, ako še kako zinem. Za danes prosimo, naj nam „Primorec“ pové, kakšne so „ugodnosti“, katere vživa duhovnik. Ta beseda nam je nejasna, zato prav lepo prosimo pojasnila.

Posledica plesa. — V Saležu na Krasu so leta 1901 o pustu plesali na skednju nekega premožnega kmeta. — Spodaj je bil živinski hlev. Lep, mlad vol, ki ni bil dovteten za tako muzikalno skakanje, je začel divjati, zmešalo se mu je in je poginil.

Velika nesreča pri Nabrežini. — Včeraj sta delavca Franc Kovačič iz Ruta in Jos. Lavrič iz Št. Petra na Kranjskega delala v kamenolomu mino. Dinamit se jim je užgal pred časom in s kamenjem zasul oba, da sta na mestu umrla. Prenesli so ju na pokopališče v Mavhinja.

„Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ gre vedno bolj narazen. Radi ostudne pisave „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani je sedaj izstopilo iz zaveze „krško učiteljsko društvo“. Le tako naprej!

Vipavska vinarska zadruga. — Dopis iz Dornberga. — Danes smo se zbrali nekateri tukajšnji občinarji v županski pisarni in smo med drugim pretresali tudi ustanovo namerjane vipavske zadruge. Potreba take naprave je vsem očitna, zato smo prepričani, da jo vsi z veseljem pozdravljajo, in da nasprotnikov iz stvarnih razlogov ne bo našla. Našega kmeta je, rekel bi, strah, ostati tako osamljen v današnjih težkih časih, zato išče rešitve in opore v vzajemnosti. Koliko krajev, ki so bili po sistemu liberalne ekonomije že docela razjedeni, si je opomoglo do novega blagostanja prav po zadrugah! In kar je šlo drugje, se s previdnim in požrtvovalnim ravnanjem doseže i pri nas.

Prvo pa, kar smatramo za potrebno v prosep stvari je: vneti treba Vipavce po vseh občinah za njih zadrugo s tem, da se jim razložijo namen, način in koristi takega društva! Potem se ni bati, da bi društvo od Soče do Hubla ne dobilo udov dovolj. V Gorici so se našli strokovni možje, ki bodo napravili prve korake: tem pa naj se pridružijo vplivni možje iz vse Vipavske, ki bodo pripravljali društvu kar najširšo podlago med ljudstvom samim!

Prav bi bilo, ako bi se zbrali župani, podžupani i. dr., da bi stvar najprej njim samim postala jasna, in da bi potem druge mogli naprej poučevati. Jako bi nam ustregel mož, ki bi uresničil to voljo. — Sicer pa pričakujemo od naših časopisov, da bodo stvar kinalu obširno razpravljali.

Srednje. — Pri nas smo dobili s 15. t. m. poštno nabiralnico, katera bo v zvezi s pošto v Ročinju. Pot pojde trikrat na teden (v Ročinju) na pošto. Za to dobroto se moramo zahvaliti e. kr. pošt-nemu ravnateljstvu v Trstu, posebej pa še postrežljivemu gospodu prejšnjemu komisarju Dr. Sweceny-ju.

Iz Pliskovice na Krasu. — Pri nas ni več ne reda, ne miru. Ko je županil še g. Mihael Petelin, je bilo vse lepo v redu in mir je prebival v naši občini. A poglejmo sedaj? Ni miru, ni reda! Res lepe reči se slišijo o naši občini! Nekateri, ki bi imeli delati mir in red za čast in dobro ime občini, se potegujejo tako, da bodo popolnoma v blato potepali sebe in občino.

Ni dolgo časa, odkar smo dobili novega dušnega pastirja. Vsakdo, ki ga pozna, ga mora spoštovati. Toda tudi dobri dušni pastir ima v svoji čredi vol-

kove, ki bi radi nagajali v cerkvenih zadevah. Ker se jim pa tega ne more in ne sme dovoliti, zato se hudujejo z neotesanimi besedami. Pa saj ni čuda! Ti neotesanci imajo z vsakim kaj opraviti. Neotesanost jim lahko bereš na nosu!

Iz Volčjigrada na Krasu. — V Komnu imamo zdaj dva „napredna“ učitelja, ki sta si po zadnjih deželnozbornih volitvah krepko k sreči uzela, da ne bosta pri naših otrocih niti ene šolske zamude prezrla. Ali ne vidita, da otroci ne morejo v deševnem in mrzlem zimskem času redno v oddaljeno šolo prihajati? Ali je to prav, da verujeta več izjavam šolskih otrok nego izjavam dotičnih starišev? Ali ne plačujemo dovolj za šolo, za tisti bori poduk, ki ga dajeta otrokom v šoli, da nas zdaj še s takimi globami obkladata? —

Pa vse to naj-bi še bilo! Vprašamo: Ali ni sramotno za Komen, da objavljata ta dva učitelja v umazani „Soči“ grde surovosti, katerih bi se moral sramovati vsak omikan človek? Zakaj bi nam šolska oblast ne privoščila bolj olikanih učiteljev?

Iz Biljane v Brdih nam poročajo, da so dne 4. t. m. prišli tja cigani, ki so se izdali za popraviljače kotlov. Nekateri so jim res dali na popravo, pa so morali drago plačati. Cigani so z velikim krohotanjem odnesli lepo svoto iz naše občine. Varujte se ciganov!

Brezobrestna posojila. — Od več strani nam dohajajo vprašanja, kje da tiči vzrok, da niso še danes rešene prošnje za brezobrestna posojila. Mi smo se o tej stvari informirali na pristojnem mestu in tam smo zvedeli, da je deželni odbor od svoje strani to zadevo rešil ter da se nahajajo zdaj prošnje pri namestništvu v Trstu. Ker se bliža čas, v katerem se obnavljajo novi nasadi tam, kjer je trtna uš pokončala stare trte in prosilci nujno potrebujejo denarja za delavce, posebno pa še zaradi tega, ker se letos spravlja le počasi vino v denar, želeli bi bilo, da bi e. kr. namestništvo v Trstu vendar jedenkrat že rešilo tozadevne prošnje. Prosilcem pa svetujemo, da se obrnejo do svojih županstev, da vzamejo tá njihove težnje na zapisnik ter jih odposljejo e. kr. namestništvu v Trst.

Zgodnje breskve priporočajo se posestnikom blizu mesta. Lep sortiment se dobi v drevesnici J. Weršec-a Wisel pri Brežicah Spodnje Štajerske in sicer vrste ameriksanske, zgodnje: Amsden Waterloo, Gavemeur-Garland, Muser, Arkansas, Aleksander, zgodnji Galande. — Te vrste so vse cepljene v divjake in se dobe v močnih pritlikovcih po ceni 40 krajerjev in manj. V drugi spomladi po vsaditvi se ima že lepe breskve in lep denar.

Listnica uredništva. — O novih orgljah v Medani priobčimo prihodnjič.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Centralne posojilnice“ v Gorici

registrovane zadruge z omejeno zavezo

v četrtek 6. marca 1902 ob 11. zjutraj

v posojilnični prostorih

ulica Velturini št. 9.

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva,
2. Poročilo nadzorstva,
3. Odobritev letnega računa.
4. Poročilo o poslovanju k „Centralni posojilnici“ spadajočih posojilnic.
5. Volitev nadzorstva.
6. Morebitni predlogi.

Načelstvo.

Dostavek. — § 33. Zadrudniki, ki se ne udeležijo osebno občnega zbora, zamorejo biti zastopani po drugih zadrudnikih na podlagi zakonito napravljenih pismenih pooblastil. A vsak zadrudnik sme le jednega drugega zadrudnika zastopati na občnem zboru.

Pooblastila se lahko pošljejo načelstvu. V zmyslu § 34. ima vsak ud po en glas, udje z glavnimi deleži poleg tega glasa še po 10 glasov od deleža do 100 glasov. Pri občnem zboru sme vsak zadrudnik staviti predlog, kateri niso na dnevnem redu, vendar se o njih sme sklepati še le pri prihodnjem občnem zboru (§ 36).

Razglas.

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavlil IV. četrtleta t. j. mesecev oktobra, novembra in decembra 1900. začne v ponedeljek 10. marca 1902. ter se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavljavnice in ž njo združene hranilnice.

V Gorici, 4. februarja 1902.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užgalice. — V zalogi se dobje tudi testenine tvrdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši)

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici,

Gospiska ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberli, kakor: sukno, platno, prlenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce.

Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Tvrdba**Konjedic & Zajec**

v Gorici pred nadškofljo št. 5 priporoča svojo bogato zalogo: najboljšega štajerskega železa, železne, pocinkane, pocinjene in cinkaste ploščevine.

Okove za pohištvo, stavbe, vodne žage, vse potrebščine za obrtnike, kmetijstvo, sadjarstvo, vinogradnike za jesensko in zimsko dobo.

Nagrobne križe, peči, štedilna ognjišča, cevi, predpečnike.

Stavbeniki pozor!

Vedno sveži Portland in Roman cement. Edina zaloga železnih nosilcev (traverz), cevi za stranišča z vsemi pripravami.

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač in trgovec

M. POVERAJ,

na Travniku št. 5.

Naznanjam častitim gospodom odjemalcem in damam, da sem se preselil s svoje krojačnice in trgovino, iz prejšnjih prostorov na Travniku št. 22 v gorioznačene prostore na Travniku št. 5. P. n. občinstvu priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne in dežne plašče, vsakovrstno možko perilo, srajce Jäger spodnje hlače ter nogovice, oficirske in uradniške priprave, sploh vse, kar je treba paradnim oblekam za vsaki stan.

Izdeluje se haveloke, sako, pelegrine in finije obleke za gospe po najnovejši modi.

Blago se prodaja na meter tako po ceni, da je z menoj nemogoča vsaka konkurenca.

Edina prodaja finih dežnikov iz tovarne odlikovane z zlato svetinjo na pariški razstavi. Vstrežem vsakemu naročilo in po vsaki modi.

Anton Potatzky

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinjice, rožni venci mašne knjžice.

Hišna obnava za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25,

(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Nova delavnica**cerkvenih posod in orodja.**

Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsota si naznaniti preč. duhovščini, da je odprl novo delavnico cerkvenih posod ter se priporoča za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni kovini in v vsakem slogu po najnižjih cenah.

Ker še nima ilustriranih cenikov, pošlje po želji preč. duhovščini obrise raznih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popravljanje rabljenih reči, jih zopet posrebi in pozlati tako, da dobijo prvotno stanje.

Izdeluje strelovode po najboljših iznajdbah in popravlja že rabljene.

Udani

Frnc Leban,

srebrar.

Cotič Peter

čevljar

v Gosposki ulici hiš. št. 14

(tik zaloge pohištva g. Breščaka)

sprejema naročila vsakovrstnih čevljev bodisi finega ali navadnega izdelka po ugodnih cenah.

Jakob Šuligoj

urar v Gorici,

Gospiska ulica hiš. št. 25,

priporoča svojo

prvo slov.

urarsko

delavnico

in poprav-

ljavnico ter

zalogo ur

vseh vrst in

kakovostij, na

dalje razno-

vrstne šival-

ne stroje najnovejših siste-

mov in najboljše kakovosti,

vse po zmernih cenah. — Vsako

popravo je jamči edno leto, šivalne stroje za pet let.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in točiv svoji krēmi pristna domača vina ter postreže tudi, z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Lekarna**Cristofoletti v Gorici**

Prave in edine žel. kapljice

z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da srgine v kratkem času omotica in životna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI

v Gorici.

NOVA TVRDKA J. ZORNIK
Gorica, Gospodska ulica 7 (tik „Kroj zadr.“)
v rva in edina slovenska trgovina za modno in vsakovrstno drugo blago; — ima najlepšo zalogo okrasov za damske obleke, zimskih Jaeger podoblek, dežnikov, nogavic, rokavic domačih čevljev, ruskih galošev svilnenih in volnenih šalov, modrecev, kravati itd. vse potrebščine za krojače in šivilje

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,

izdelujeta

vsakovrstne obleke za možke po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočala se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Najboljša krma za živino je

KOKOVA ZMES

katera se sedaj rabi kot hrana za živino in zlasti za isto, ki daje mleko, potrjeno od

prof. dr. Pott-a

v Monakovem (Bavarsko).

Dobiva se na prodaj edino pri trgovcu

Josipu Komelu,

ulica proti Soškemu mostu št. 67 (prej K. Sirk) in podružnici v Stolni ulici št. 4.

Uzorec z navodili se razpošiljajo brezplačno.

Čebelno-voščene sveče kilg. po 4-90 K

Za pristnost jamčim z 2000 K

Priporočam se prečastiti duhovščini, slavnemu p. n. občinstvu. Sveče za pogrebe po zelo nizki ceni. Méd pitanec in navadni po zelo nizki ceni. Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar v Gorici, ulica sv. Antona

RAZGLAS.

Podpisani naznanjam, da sem prevzel pisarno gosp. dr. Josipa Staniča, odvetnika v Gorici, kot njegov namestnik z naročilom, vse njemu poverjene zadeve redno nadaljevati in dokončati.

Vsled te prevzete naloge sem po izvršenem razdruženju dosedanje skupne pisarne otvoril svojo lastno pisarno v prostorih dosedanje dr. Staničeve pisarne v hiši Monte di Pietà, Gospiska ulica št. 4., kjer uradujem od 1. svečana t. l. dalje v vseh odvetniških poslih.

V Gorici, meseca prosinca 1902.

Dr. D. Trec, odvetnik.

Priloga „Primorskemu Listu“

šteev. 8. z dne 20. februvarja 1902.

Spomini očeta Poljanca.

(Napisal K... n.)

II.

To ti je bilo govorjenja po Dobrovi takrat, ko je občinski birič prebral pod starodavno lipo to-le oznanilo:

Visoka c. kr. vlada zaukazala je tukajšnemu slavnemu županstvu, da pripravi dve prostorni, svetli sobi za šolo. Vsi otroci od 6. do 10. leta naj se javijo na Mali Šmaren s stariši v občinski pisarni, kjer jih bodo novi gospod „šolmajster“ zapisali in medučence sprejeli.

Kako je prevel nemški odlok v slovensčino občinski tajnik, ki se je navadil „prusovskega“ jezika gori na Češkem, ko je še nosil vojaško suknjo.

„Šolo in učitelja bomo torej dobili“, govorili so Dobrovci, „to pa to; naš gospod župan je pa res skrben za občino. Pred nedavnim nam je skopal vodnjak, sedaj pripravil šolo in Bog ve kaj bo šel.“ Očeta župana je seveda taka pohvala močno pogladila in povabil je možake po „žegn“ k sebi, češ „da ga bodo en glažek zvrnili, pri tem pa kaj pametnega zinili.“

Stari Poljanec se spominja, da ga je kmalu potem peljala ranjka mati v nizko občinsko pisarno. Vstopivša, stanaletela že na precejšnje število očetov, mater in takih malih „kebrov“, kakoršen je bil takrat Poljančev Tone. Šepetaje so se pomenkovali; zadovoljnost in radovednost ste jim gledali iz oči. Le nekaj se jih je držalo černo in kisló; prita-jeno so zabavljali tam v kotu: še tega se manjka. Takó rabim otroka doma za to ali ono; saj mi žene past in če ni drugače tudi privleče kako butaro z „gmajne“. — Pomislili niso reveži, kake važnosti je šola za človeka. Tu se nauči otrok najpotrebnejšega za življenje: branja, pisanja in računanja. Če je začetek težak, je pa tem slajša zavest, ki navdaja mladega človeka, ko vidi sadove svoje-ga učenja. Kako prijetno je v dolgih zimskih večerih, ko ni nujnega dela, vzeti lepo knjigo v roko in čitati, spopolnjevati svoj duševni obzor, blažiti si srce. Kako žalostno je nasprotno videti človeka, ki stoji pred knjigo, kakor pred kako skrivnostjo. Za takega pišejo za narod vneti možje zaman lepe povesti, pesni in druge podučne spise.

Počasi je šlo vpisovanje izpod rok. Slednjič je prišel na vrsto tudi Poljančev Tonček. Stal je z materjo pred možem, ki je imel postati njegov učitelj. Še sedaj se nasmehne stari Poljanec, ko se spomni, kako boječe je pogledoval gospoda „šolmajstra“ izza materinega krila. Bil je že prileten gospod, a njegove še z mladeniškim ognjem sevajoče oči so ljubeznjivo zrle na svoje nove znance. Tončku se je na prvi pogled prikupil, in kmalu sta postala velika prijatelja. Pa kako ne! Saj je bil Poljanec vedno prvi v šoli; zato pa je tudi pozneje pri vojaki hitreje napredoval nego drugi. In pozneje so si ga vaščani, vedoč, da zna poleg družega tudi pero sukati, izbrali za župana.

Zato pa tudi povdarja stari Poljanec, kadar nanese prilika, sosedom: „Ako ljubite svoje otroke, pošiljajte jih redno v šolo; s tem jim izkažete jedno največjih dobrot“. In malega vnuka Ivančka, ki je začel hoditi v šolo, opominja tam pri peči sedé: „Ubogaj učitelja, uči se pridno, da ne boš hodil po svetu s prazno glavo. Dandanes se s srečo ne pride več daleč, treba je znanja“. In začne mu dopovedovati, kaj so se v njegovem času učili, kje mu je rabilo to, kje mu je ono prav prišlo; pa še dalje bi govoril, da mu ne začne mladi razposajenček kimati. Tedaj

tudi on umolkne, a misli se mu mude še vedno v onih srečnih časih, ko je še hodil v šolo k staremu učitelju.

Souvenir*) iz pustnih dni.

(I. G-l-c.)

I.

Srebotov Miha je rezal obroče iz leskovih palic, a nič mu ni šlo prav po poti. Zmiraj je le nekam drugam mislil. Velike obrvi na lepem možkem obrazu so se tu in tam pomenljivo dvigale, oči globoke oživele, roka mu je popustila nabrušeno rezilo. Žena mu je k nogam položila skledo kislega mleka z ajdovo pogáčo, pa nič ga ni jed kaj posebno mikala. Naposled, povživši nekoliko jedi, ustane, se vspne ravno, stopi v hišo in začne obuvati nove bote.

„Kam pojdeš?“ vpraša zvedavo žena. „A-a že vem! Tista nova armonika ti ne dá miru! Celo kravo boš napravil s tvojimi neumnimi armonikami. Saj imaš staro, ki dobro gode. Saj znaš: špic-polka, dajč-valcer in veliko družih.“ — Koliko pa te bo stala? Od kod pride?“ žena vpre komolec ob bok in ga vprašalno gleda.

„Stane me 120 kron in prišla je iz Bolcana na Tirolskem. Pa kaj ti veš, kje je to! Ti molči in kaj dobrega sku-haj za večerjo! Nocoj boš še slišala novo armoniko. Daj sem fajfo, ali ni tam na oknu? Moram stopiti dol na pošto. Ali je še kaj žganja tam? Veš, Terezka, armonika bo težka. No, pa moram iti.“ Stisne fajfo med zobe, pomakne klobuk na stran, potiplje si v žep, ali ni zgubil „aviso“ in naglo začne stopati po grdih soldanastih tleh v dolino na pošto. —

Za uro časa se je že potil z novo armoniko na hrbtu. Vest mu je očitala, da je toliko denarja potrosil za armoniko. In pa gospod nunc mu vedno pravijo, da pomaga pri posvetnih veselicah — in sv. Avguštin pravi, da ni prav ob nedeljah plesati. No, pa naj bo. Saj leto bo veliko porok. Pri vsaki po 10 kron, pa bo nekaj dobička.

„O ja! Hvala Bogu!“ vzdihne vsedši se na zakajeno klop in se oddahne. Skrbno postavi armoniko poleg sebe, kakor da bi imel v onem zabojčku malega otroka. „Terezija, hodi mi po kladivo in klešče!“

„Hodi si sam! Nisi še tako star!“ se odreže žena.

„Hitro! Prinesi in odpreva armoniko in boš videla, da te vzdigne, da zaplešeš polko tudi ti.“

O kako radost je občutil Miha z novo armoniko! Lepa je, da take si ni niti domišljjal. Pa glas! Oho, basi so že strašno močni, kakor pedal v cerkvi. Pa soprani, pa vodilni glasovi? Miha si privije pas krog palca desne roke, z levo pa basira. O groza! Vse mu gode na robe! Miha vpre oči v strop, ustnice stisne, tolče z botami v takt, kima s ščetinasto brado. O strašno, nič! Terezija se mu smeje! O groza! Nič ni znal. Armonika je kromatična, a on je vajen po starem na dijatonično, brez polglasov. Ves potan vrže klobuk na tla, prebira s prsti, nastavlja uho, nič, — nič, — nič!

„O moj Bog, o Terezka, povej mi, kaj bo s tega! No, glej jo! Ti se še smeješ! Pa drugi teden začno poroke, aro sem prejel! Oh, kaj bo! Kako bom godel! No, kaj se smeješ? Moli, moli!“

„Molim naj!“ čudi se žena. „Molim naj, v čast komu neki! Ali misliš, da tudi svetniki pomagajo za armoniko!“ gleda ga nagajivo zakonska polovica.

„Ne veš, da je sv. Cecilija patrona glasbe! Pa tudi v čast sv. Janezu Krstniku je dobro moliti. Saj je tudi on umrl

*) Spomini.

radi pregrešnega plesa. Pa jaz — pa jaz bi rad godel le na svatbah, da dobim par kronic, katerih krvavo potrebujem. O moj Bog, moj Bog!“

Zopet jame prebirati: Ti-ridel-ridel-trom-trom-trom... Začne kimati z glavo. O le poglejte ga! Usta mu nekaj mrmljajo v taktu, kakor spomladanski govornjač, trepalnice v taktu strastno namežikajo, roki krčevito klopočejo na zaklopnice, fajfa mu v žepu cinglja, klop pod njim pokoma škriplje, cela postava po rudečem plamenu z ognjišča na sa-jastem zidu žalostno priča, da Miha ne bo kos novi armoniki.

Drugi dan je ogrnil oguljeni korát, potisnil klobuk na oči, stisnil zaboj z armoniko pod pazduho, odel jo s koncem obnošenega rokava in korakal naglo dol na pošto. Povedal je poštarju, da je pisal v fabriko, da bi mu zamenjali armoniko, ker ta mu gode prešibko in zveni preveč „na muziko“ ter naj pošljejo armoniko, ki bode godla bolj po „kmetško“.

II.

Kalanovi so bili „nobel“ kmetje. Ženili so sina in ni jim bila dosti armonika tistega bradatega Štefana — starega „ajzenponarja“, ne, hoteli so imeti velike godce in so je tudi napravili. Poglejte pa, ljudje božji, kakšni so bili ti „veliki godci“: Trije so bili. Sestradan možicelj je drsal na gosli, kar počez, brez not; lovil je kakor je mogel. Njegov tovariš je imel „bas“. Bas je bil velik, a strun ni imel ubranih po navadi, po kvintali, no, kakor se je možu bolj „zrajmalo“. Večkrat ga je nesel k ognju sušit, da bi lažje drsal nanj. Ko se je mož napil, t. j. sebe namočil in bas posušil, je že šlo. 24 ur je godel le dve noti: hrumpa-hrumpa-drum-drum. Za vmes ali pa „acompagnamento“ je godel neki fant, ki sam ni vedel, kak poklic ima. Ko ni hotela armonika več škripati, je že vinjen še vanjo vllil poln kozarec vina. „Na, pij še ti ljubica“, je dejal in je natezal še dalje. —

Ravno so ti nekaj dobro drgnili na svoje nestroje, ko stopi iz plesnega kolobara že utrujena deklica gosposkega stasa. Poznalo se jej je, da jej ni kaj prijetno plesati med kmetjskimi mladeniči.

„Gospica, še enkrat!“ kriči jej nasproti velik kmet, mladenič, nerodno se poklanja.

„Hvala lepa! Oprostite! Dosti imam in moram domu!“ bil je odgovor in na ustnicah se zaziblje ironičen posmeh. S tako prekljo vendar bi ne plesala. Če bi jej stopil na noge, uh! Bog varuj, niti misliti....

Mladenič se naglo obrne, zapusti plesno sobo, gre v pivnico, lice mu zazelene od srditosti.

„Apramint, prinesite en doplon!“ Surovo mahne z močno roko po mizi, da so kozarci zacingljali. „Bom videl, kdo bo imel mene za norca! Čakaj, čakaj, ti bleduh gosposki, kaj pa hodiš sem, če nočeš plesati!“

Dolgo je surovo treskal po mizi in nalival vsakemu, kdor je le hotel piti. Bas pa je hitel: hrumpa-hrumpa-hrumpa... in se oziral željno skozi vrata po napolnjenih kozarcih. Naposled se ni več nič slišalo kot pritrkovanje fantovskih podpetnikov, tu in tam vrisk in obupno škripanje razglašanih goslij.

III.

No, no, poglejte, poglejte! Kmalu bi ga bil zabil omeniti — še Drejeta! No, Drejeta pa se ne sme zabiti — sedaj o pustu, saj ga še ženini ne pozabijo. — Slišite, slišite! Kdo zvoní danes? Danes ob 10. bodo tri poroke, tri, ne ena! Zato pa je prišel na pol slepi Dreja; položil je tisto zamazano cajno na tla pri zvoniku, oslinil roki in potem: „v tem imenu Ježiša“ — vlekel in vlekel,

da smo mislili, da se veliki zvon preobrne. Zvon res jame grmeti, ta lepi zvon sv. Petra, jame brneti daleč, daleč do onih malih sobic, kjer so se pripravljale neveste solznih oči in si pritrjevale poročne vence na deviška temena.

Dreja, da veste, ni bil navaden človek. On je bil nek ženitovanjski mešetar. Vedel je dva dni hoda na okrog, kam se poroči ta ali ona, koliko parov jih bo itd. Pri vseh porokah in pri vseh nevestinih hišah je pobiral milodare: „in-trado“, t. j. pšenico, jajca in druge take reči. Berunjo je potem prodal in si ga potem privoščil en pudelč al' pa dva.

Čuj, čuj! Armonika se sliši! Nevesto peljejo, potem še dve drugi! Svati stopajo v taktu, zvonovi zapoje. Dreja zavriska; „Ju-ju-ju-hu-hu!“ svati se zasmeyejo in zginejo v cerkvenih dverih.

Po poroki čaka Dreja pred cerkvijo, ponižno vošči srečo novoporočencem, drži star, zamazan klobuk in desetic padajo vanj. Potem pa v krčmo in Dreja z njimi. Malo jesti in veliko piti — to je Dreja kmalu omamilo, da ni bil več v stanu ohraniti si ravnotežja. V svoji dobri volji se je celo osmelil stopiti pred farovž in prositi kaj kosila. Ko je z obema nogama in obrušeno palico delal poskuse svoje ne ravno velike trdnosti, pride ven sam stari častitljivi gospod župnik.

„O Dreja, to pa ni prav, danes si ga nekoliko preveč posrkal. Še cajno zgubiš“, ga posvari duhovnik.

„E kaj!“ se odreže Dreja. „Mi smo mi! Ju-ju-ju-hu-hu-hu!“ To je bil vrisk, da se ga je slišalo daleč na okolu.

„Dreja, ali si znorel?“ meni duhovnik.

Dreja se vspne kot petelin: „E kaj! Ju-ju-ju-hu-hu-hu!“

IV.

Danes zopet poroka! Same porokel! Ali je vse znorelo sedaj o pustu? O ne! Ne znorelo! Oh, danes pa je imenitna poroka! Mnogo mladeničev in deklic je prišlo gledat novoporočencev.

Hitro po poroki se bliža cela vrsta deklic nevesti. Vsaka jej poda roko in jej vošči srečo. Na rožnatih nevestinih licih se zasvetijo debele solze! „Marijine hčere“ se ločijo od svoje sestre. Ravno kar jej je duhovnik vzel sinji trak s svetinjo in jej podal črni družbeni trak. Tu se oglašajo samo ženski okteti s presunljivim napevom:

„Težaven stan si si izbrala, Marija bo te varovala. Spremenil venec ta poročni Se v trnjevo ti krono bo. O naj kedaj ti Vsemogočni Nebeško krono da zlato! O draga sestra — budi srečna!“

Poglejte! Vse po cerkvi si briše solze raz obraz! Vse čaka, da pridejo svatje iz cerkve! Pred blagoslovom duhovnik še enkrat opominja novoporočence k svetemu življenju, še enkrat zabijuje mladini, da naj zanje moli, ne pa čas trati s plesom, posebno odsvetuje ples udom „Marijine družbe“ in svatje gredo ven — v krčmo.

Kmalu se sliši iz krčme votlo topotanje kakor konjskih kopit od daleč prihajajočih. Vse pleše. Cerkev prazna. Dekleta „Marijine družbe“ so odmolile in odšle domu.

Le tista poskočna, prevesela podžupanova Lucija, ni še šla domu. Šla je v krčmo, tam stala, a nikdo je ni peljal plesat, ker je bilo veliko samih svatbenih družic. Nje, najlepše deklice, najboljše plesalke! Pa je noče nikdo! — Toda kaj še vse to! Nekaj družega jo še strašno zbada. Skoro vsa dekleta so vpišana v „družbo“. Ona ne! In samo druge opominja gospod nunc! In nje ne! In njej ne reče nič več. In ona je prosta!

In ona sme plesati! In ona je prosta — za v pekel. Oh! Strašna prostost! — Ta v cerkev teče in k misijonskemu križu poklekne. Oh, kako je posvetno živela do sedaj! Oh, ravno z očmi sega do onih prebodeh nog, gorke solze jej lijo iz oči. Oh, strašna prostost! V tej prostosti ne bo več živela. Nič več — nič več...

Spreobrneni Anglež.

Bilo je v mestu Nizza.
L. 1884. pride v to mesto imeniten Anglež. Stanovanje si najme v veliki hiši. Vsak dan se pa spreha po mestu in zunaj mesta prek morja. Zaprlo ga je kmalu vse.

Nečega dne potrkata na njegova vrata ubogi menih in poprosi malega daru. Revez ni vedel, da stanuje v tej hiši premožen in imeniten Anglež, protestant. Če bi vedel, gotovo ne bi potrkal.

Anglež, ki je bil že sam na sebi nagle krvi in ravno tisti dan nerazpoložen, odvrne jezno menihu v francoskem jeziku, naj se hitro pobere. Ali menih le prosi in prosi rekoč: „gospod, mal dar za božjo voljo!“

To pa razdraži Angleža tako, da vzame palico in začne z njo udrihati po ubogem meniškem bratu, ki je prosil vbojajme. Menih se obrne in zbeži, kolikor more hitro.

Preteče nekaj tednov. Ravno tisti Anglež potrkata na vrata frančiškanskega samostana. V rokah ima risarsko knjigo. „Prosim, pravi, da bi se mi dovolilo stopiti v vaš vrt, kjer je najlepši razgled na mesto, kakor slišim, rad bi mesto narisal.“

„Zakaj pa ne?“ mu dobri menih odgovori, „le noter, le noter!“ Z vso prijaznostjo sprejmejo gospoda na vrt in mu prinesejo mizo s stolico. Ko je mesto narisal, mu menih ponudi vina, kruha in druga ohladila, kar je premogel samostan. Anglež sprejme z veseljem in se ne more dovolj prečuditi dobrotljivosti in postrežljivosti menihov. Kar začne menih, ki mu je postregel, bolj natančno opazovati. Bolj ko ga opazuje, bolj se mu zdi znan. Zarudi od sramote, kajti pred njim stoječi brat je ravno tisti, katerega je nedavno dobro namlatil.

Ko se Anglež poslovil in pride do samostanskih vrat, se ne more več vzdrževati in vpraša menih: „Povejte, ste li vi tisti, ki je bil nedavno v moji hiši, in katerega sem jaz, namesto daru, močno...“ „Jaz sem tisti, da“, odgovori pohlevno menih. „Kako morete biti proti meni tako dobri in uljudni, ko sem Vas tako grdo sprejel, kaj me niste več spoznali?“

„O da, spoznal sem Vas hitro, dragi gospod, ali sv. evangelij me uči, razžaljenja odpuščati, sovražnikom prizanašati, je ljubiti in dobrote skazovati tistim, ki so nas razžalili.“

Ganjen do srca na ta odgovor, prosi menih, naj ga pelje pred samostanskega predstojnika. Tu pove vse, kar se je bilo zgodilo, prosi odpuščanja in pusti cerkvi in samostanu lep dar.

Predstojniku zapove, naj menih, ki miloščno bere, vsak teden k njemu pride. To se je zgodilo, in imenitni Anglež je dal odslej bratu menihu petindvajset frankov!

Zopet mine nekaj tednov.
In — Anglež prestopi iz protestantske vere v katoliško cerkev in je zdaj vnet in goreč katoličan!

Na vse mogoče načine Bog ljudi k sebi kliče. Deset jih odpade, dvajset pristopi. Suhe veje padajo, a nove poganjajo čvrsto.

Čudne so božje poti.

Bilo je v Carigradu pozno po noči. Dva turška vojaka stopata naglo po mestnih ulicah. Kam hitita tako urno, poprašujejo se ljudje, ki so še bili na nogah. Hitela sta naravnost h kapucinskemu samostanu.

Kaj hočeta? Potrkata na vrata in prašata po Patru Krizostomu. Ves prestrašen, praša vratar, kaj želita ob tej uri? Želiva Patra Krizostoma, le hitro pojdite ponj! Vrtar skliče imenovanega Patra. Ta ustane urno in gre k vojakoma. Ta mu podasta list. Ko ga Pater prečita, se poda v cerkev, vzame Najsvetejše in stopa urnim korakom za vojakoma.

Pridejo do morskoga brega. Tam vstopijo vsi trije v čoln. Pater drži na prsih Najsvetejše ali je vendar ves nekam prestrašen in v skrbeh, kaj bo iz tega, kam ga peljejo.

Čoln jih pripelje do visoke palače. Bilo je poslopje samega sultana, turškega carja.

V krasni sobani leži na smrtni postelji neka gospa; približuje se ji zadnja ura. Zraven glave ji stoji lepo oblečen gospod, ves v solzah. Kar se vrata te sobane odpro in čedno oblečen zamorček vstopi. Hiti proti postelji bolne in reče tistemu gospodu: „Duhovnik je tukaj!“ Bil je tisti gospod sam sultan.

Pater Krizostom vstopi, sultan se globoko pripogne in reče: „Moja mati je bolna za smrt, ona pa želi umreti v veri svojih očetov.“ Na to se obrne k materi in ji reče: „Mati, vaša volja naj se spolni, tu je zdaj katoliški duhovnik“, in gre proč.

Pobožni Pater stopi na to k postelji. Visoka gospa se neizrečeno razveseli. V teku ene ure si je omila vest, zadobila sv. odvezo, sv. popotnico in slednjič sv. olje z veliko pobožnostjo. Ves ta čas je klečal v kotu sobane sultan in molil!

Po sv. opravilu se vrne vrti Pater domu, a vedno z vojakoma na strani.

Gospa umrje! Kmalu na to se je raznesla po mestu govornica:

„Sinoči sta dva vojaka odpeljala Patra Krizostoma iz samostana.“ Eni so pravili, da sta ga peljala v ječo, drugi pa, da je bil na skriven način umorjen. Še le kasneje je prišla resnica na dan.

Mati sultana Mahmuda je bila katoličanka, doma iz Francoskega. Kako je prišla v turško hišo, se ni vedelo. Ker je bila lepega vedenja, jo je sultan vzela za ženo. Ona je bila mati starega očeta sedanjega sultana.

Odpovedala se je bila pri pristopu k sultanu, sv. veri, toda le na videz; v srcu je bila vedno vnetá katoličanka. Večkrat se je kesala svoje odpovedi, zato je pa Bog ni zapustil, ko je imela svet zapustiti in stopiti pred sodnika. „Moj sin! moj sin!“ klicala je, „prosim katoliškega duhovna!“ In — sin je vslisal mater ter ji poskrbel, kar je želela.

Ko pride Pater domu, klekne pred oltar in prav goreče moli za visoko bolnico, kateri je Bog skazal tako očividno usmiljenje. Da. čudne so božje poti! — in neskončno je božje usmiljenje njim, ki Bogu služijo.

Ne šali se s svetimi rečmi!

Bilo je na sv. večer minulega leta. Ob 9. uri zavživa zajutek več delavcev pri nekem rudokopu. Neki drznež si ukupi zraven kruha tudi klobaso. Drugi delavci ga posvaré, naj bi vsaj ta sv. dan in sv. večer mesnino pustil, saj delavci v rudokopih imajo že tako veliko

polajšanje, kar zadeva post. Posvarjeni to hudo zameri ter začne strabovito preklinjati Boga, sv. vero in duhovne.

Delavci ga ne morejo poslušati, tako je bilo vsem zoperno. Ustanejo in ga pustijo rekoč: „Prijetelj! glej, da te Bog radi tvojega preklinjevanja ne udari.“

Mine nekaj minut! Preklinjevalec in oskrunjevalec sv. posta in sv. večeru pade z lestvic in si zlomi obe nogi, eno celo na dveh mestih in se po celim životu pretrese.

Drugi dan na sv. Božič, ni bilo družega govorjenja v občini kot o očitni kazni ki je zadela umazanega klofača.

Da, s sv. rečmi se ni šaliti!

Ta je bil mož!

Bilo je leta 1848. ob času velikih homatij in ustaj. V francoskem mestu Lyon je imel svoje brezverske govore zdaj tu zdaj tam tudi neki mladi gospod. Strašno je razsajal proti Bogu, proti sv. veri, zlasti dražil ljudstvo z grdimi besedami proti sv. spovedi. Ljudstvo mu je včasih kar ploskalo, kakor sploh takim kričanjem, ki sami ne vedo kaj govorijo in klepetajo le iz sovraštva, hudobije in dobičkarije.

Nekega dne ima spet govor. K sklepu istega zavpije z močnim glasom: „Jaz sem prepričan, da ga ni med nami, ki bi šel za duhovnikom. Kdo bi se upal reči, da hodi k spovedi?“

„Jaz!“ zavpije mlad človek in skoči k mizi, da bi govoril. Tu govori tako navdušeno in prepričevalno o božji naredbi sv. spovedi, da mu je vse vpilo, vse ploskalo in ga pozdravljalo.

In kdo je bil mladi mož? Bil je profesor na gimnaziji, Friderik Macon! Spisal je nato v obrambo resnice sv. vere mnogo knjig. Umrj je l. 1873. z solzami v očeh in klical ime Jezus.

Takih nevstrašenih mož treba je dandanes!

„Zvonček“.

List s podobami za slovensko mladino.

Takoj, ko je „prizvončkal“ v javnost ta slovstveni „nebodigatreba“, vprašali smo trezno misleči prijatelji mladine: „Kaj je pa tebe treba bilo?“ — Zbrale naj bi se raje mlade, sveže moči okoli „Vrta“, ki ima za našo mladino vže neprecenljive zasluge. — Toda, kaj hočemo! — „Zvon“ mora imeti svoj „zvonček“, in novodobna vzgoja svoje glasilo. — Ta „Zvonček“ je vže večkrat, posebno v svojih pesmicah, nekako sumljivo „bimbal“; tako sumljivo pa še nikdar ne, kakor v 2. št. letošnjega letnika, kjer je priobčil povestico ali sličico: „Skesanec“. To sličico je spisal od ruske cerkve izobčeni Lev grof Tolstoj, poslovenil pa jo je — Ivan Podgornik.

„Živel je nekdo na svetu sedemdeset let“, tako pričinja povest. „Vse svoje žive dni in ves svoj čas je prebil v grehu. In ko je zbolel, se niti v boleznini pokasal svojih grehov, dasi ga je vest zato pekla. Ko je pa prišla smrt, je zadnji hip bridko zajokal, se pokasal in rekel: „Gospod! Kakor razbojniku na križu, odpusti še meni!“ Samo toliko je še mogel izgovoriti, in duša je šla iz njega. Grešnikova duša je zahrepenela po Bogu, zadnji hip zaverovala v Njega milost in prišla k rajskim vratom.“

Ali je bila ta duša vže sojena, ali pa ni bila? — Če ni bila še sojena, ni mogla vedeti, pred katera vrata jej treba iti. Če je pa vže bila sojena, mogel ne

bi jej nikdo zabraniti vhoda tje, kamor je bila po sodbi odločena.

Čujmo sedaj, kako slika to stvar pa naša povest. — Duša je šla kar nemudoma pred rajska vrata. Tam jame trkati, dokler ne priklie k vratom sv. Petra. A ta noče odpreti. Nato začne pa ta „objokana in skesana“ duša sv. Petru brati levite, očitajoč mu: Ko je Jezus molil in „mučil svojo dušo“, si ti spal: — jaz sem tudi. Ti si Jezusa trikrat zatajil: jaz tudi. Ko je zapel petelin, si ti šel na plano in se bridko razjokal: takisto tudi jaz. Na vse to vrže „objokana“ duša sv. Petru v obraz besede: „Če tebi ni bilo nemogoče priti v raj, naj tudi meni ne bo.“

A Peter je ostal skala, katera se ni dala omečiti čudnemu „skesancu“.

Nato pritka nadležna duša na dan kralja Davida, nadejaje se pri njem boljšega uspeha. A tudi Davidu se ta duša ni zdela „podobna“ za nebesa: odpreti ni hotel tudi on. Nato pove mu pa „skesana“ duša kar v brk približno tole: Bil si bogatin, pa si vzel boremu siromaku zadnji oves, — njega si pa ubil z mečem. Pregrešen si bil ti, — pregrešen „sem“ tudi jaz. „Če tebi ni bilo nemogoče, naj tudi meni ne bo.“

Vrata pa ostanejo še vedno zaprta. „Skesana“ duša pa še ne obupa. Zopet prične trkati, in k vratom privabi sv. Janeza Krstnika, „ljubljenega (!!) učenca (!!) Kristusovega“. Od tu dalje navedemo doslovno vse, kakor je v „Zvončku“.

„Tedaj se razveseli grešnik, pa reče: Sedaj ni mogoče in ne moreš, da me ne pustiš v raj. Peter in David me nista pustila; pusti me ti, ker je v tebi mnogo ljubezni. Ali nisi ti, Janez Krstnik, napisal (!!) v svoji knjigi (!!), da je Bog ljubezen, in kdor ne ljubi, da ne pozna Boga? Mar nisi ti v poznejših letih govoril ljudem besed: Bratje, ljubite drug drugega? Kako bi me mogel ti sedaj zavrniti in ne pustiti v raj? Ali se izneveri temu, kar si sam govoril, ali pa me poljubi in daj, da grem v nebeško kraljestvo.“

Kar se odpro rajska vrata, in Janez Krstnik objame skesanega grešnika ter ga odvede v nebeško kraljestvo. Govorili tako duša skesanega grešnika? To ni govorja, je skesane duše, to je naravnost — bogokletstvo. Ako nočejo gospodje okoli „Zvončka“ tega verjeti, prouče naj malo bolj, kaj pravi katekizem o drugi božji zapovedi. Ali naj drugače sodi duše Kristus, drugače sv. Peter in David in drugače zopet oznanjevalec pokore, sv. Janez Krstnik? Ljuba mladina, tu imaš! Vzemi in beri! Srkaj zlate nauke iz te povesti! Sedemdeset let prebil je nekdo v grehu; zadnji hip je pa bridko zajokal, se pokasal, zahrepenel po Bogu, zaveroval v Njega milost, zletel pred rajska vrata, se zbesedil s sv. Petrom, kraljem Davidom in z „ljubljenim učencem“ Jezusovim, sv. Janezom Krstnikom, in — rajska vrata se odpró: sv. Janez ga objame in odvede v nebeško kraljestvo...

Če je v ruskem izvorniku ta povest taka, lahko rečemo, da je tolsti grofovski lev izlil v to povest precej veliko „porcijo“ svojega konfuznega verskega naziranja. In tako hrano nudi naši šolski mladeži „Zvonček“. Fej — „bimbo!“ — Okrajni šolski sveti pa še priporočajo in naročajo na račun katoliških starišev to konfuzno in nepotrebno „trobilo“.

Šolnik.